A°. 1826. N°. 123.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 17 October.

MOSKOU, den 28. September.

De volgende verklaring is hier in het licht verschenen:

De twijfel, welke Rusland nog omtrent den aard van eenen onregtvaardigen en plotselijken aanval koesterde, is opgeheven. Gedurende eene maand lang wilde Rusland het gaarne als iets onmogelijks beschouwen, dat, bij den diepsten vrede, te midden eener vriendschappelijke onderhandeling, zonder eenigen grond tot ernstige bezwaren, ja zelfs zonder voorwendsel van klagten en zonder voorafgaande verklaring, de Regent van Perzie zijne troepen zoude bevolen hebben, het Russische grondgebied te schenden, eenen inval in hetzelve te doen, en gelijktijdig opstand en oorlog daarop over te brengen. Deze zoo natuurlijke meening was des niet te min eene dwaling. Niet, zoo als Rusland het bij derzelver gematigdheid en goede gezindheid opnam, heeft eene van de barbaarsche volken, in de nabijheid onzer grenzen, dezelve onverwachts overschreden; het is het Perzische leger zelf, hetwelk plotselijk onze posten heeft aangevallen en binnen onze grens-provincien is gedrongen. Ook is het niet de een of ander onrustige bevelhebber, die, trots de bevelen van den Schah, dezelve aanvoert; het is zijn eigen zoon, het is de vermoedelijke erfgenaam van zijnen troon, die dezen inval bestiert, en dezelve van aanmoedigingen tot opstand doet verzeld gaan. Gedwongen om geweld met geweld en oorlog met oorlog te keeren; zou Rusland het zich tot eenen pligt maken, om voor Europa de beschuldiging, waarop Perzie de noodzakelijkheid van deze uiterste maatregelen heeft gegrond, te wederleggen, wanneer hetzelve de bezwaren van dezen Staat kende of dezelve konde bevroeden. Maar, ofschoon het voorwerp en de oorzaken van den twist, die nu door de wapenen zal beslist worden, aan Rusland onbekend zijn, zal het door een vlugtig overzigt van de betrekking met de regering, door welke hetzelve wordt aangevallen, bewijzen, of het zoodanige verbreking der traktaten en van alle grondregelen van het volkenregt konde verwachten.

Ten zelfden tijde, dat gedenkwaardige zegepralen het edele verbond bekroonden, dat het Europische vaste land gered en de wereld den vrede geschonken heeft, heeft het der Goddelijke Voorzienigheid tevens behaagd, de pogingen van Rusland in den strijd tegen Perzie te begunstigen. Verscheiden Perzische provincien waren door het Russische leger veroverd geworden, en daar, ten gevolge dezer overwinningen, Perzie aanzoek tot vrede deed, zoo, werd op den 12. October 1813 te Gulistan een verdrag tusschen de beide mogendheden onderteekend. — In dit verdrag was sedert dien tijd het rigtsnoer hunner wederzijdsche betrekkingen gelegen. Hetzelve had, naar den grondregel van het *status quo ad praesentem*, den toestand der wederzijdsche bezittingen bestemd, en leide Rusland alleen *twee* wezenlijke verbindtenissen opzigtens het hof van Teheran op; namelijk: den zoon van den Schah, die door hem zelf als erfgenaam zou worden benoemd, voor regtmatigen erfgenaam van de Perzische kroon te erkennen, en met medewerking van Perzische Commissarissen de nadere bepaling der nieuwe grenzen vast te stellen, welke bij het verdrag van Gulistan aan die provincien, waardoor het Russische Rijk was uitgebreid, waren toegewezen. De eerste van deze verbindtenissen, is door Rusland met de zorgvuldigste naauwgezetheid vervuld geworden, en zoodra het kabinet van St. Petersburg kennis droeg dat *Feth-Ali* zijnen zoon, *Abbas-Mirza*, tot opvolger bestemd had, beijverde hetzelve zich, deszelfs regten als vermoedelijke erfgenaam, waarmede hij door de beslissing zijns vaders bekleed was, te erkennen. De tweede heeft tot eenige zwarigheden aanleiding gegeven, en de voornaamste was nog niet opgelost, toen Rusland de smart had, den grooten vorst te verliezen, door wien hare welvaart en roem zoo hoog gestegen waren. Intusschen hebben zelfs de onderhandelingen, welke deze niet zeer gewigtige zwarigheden betreffen, steeds een bewijs opgeleverd van die gematigdheid en edele denkwijze, welke de algemeene staatkunde van Keizer *Alexander* kenschetsten. Zijne bevelen pasten bestendig op deszelfs betrekking met Perzie het stelsel van vrede, vriendschap en wederkeerige welwillendheid toe, hetwelk door zijn kabinet, opzigtens alle buitenlandsche mogendheden, werd gevolgd. Hij gaf aan deszelfs gezant en agenten bij het hof van Teheran voorschriften om zoodanig te handelen, als meest geschikt was om den Schah, deszelfs troonopvolger en minister te overtuigen, dat Rusland volstrekt geene gedachten tot verovering voedde, dat het alleen rust en niets anders dan de naleving der verdragen verlangde. Hij gaf aan alle Russische ambtenaren voorschriften tot eene vredelievende handelwijze, en tot maatregelen, welke nimmer konden strekken om Perzie regtmatige gronden tot argwaan of klagten te geven. In den twist eindelijk, welke tusschen beide Rijken was ontstaan, doordien Perzie, na het staken der vijandelijkheden, eene tusschen de rivieren Tschudouw en Kanapaktschaij liggende landstreek, welke bij het verdrag van Gulistan aan Rusland uitdrukkelijk was toegewezen, had bezet, en doordien Rusland daartegen weder posten had geplaatst op eene streek lands, welke, in het noordwesten, het water van de zee Goktscha van de langs dezelve uitstrekkende bergen scheidt, vorderde Keizer *Alexander*, wel verre van de regten der Perzen op dit punt te betwisten, niets verder dan eene gelijktijdige teruggaaf van de aan hem toebehoorende districten, of hij sloeg voor, deze rijke en vruchtbare landstreek tegen die aan den oever der Goktscha te verruilen, welke van veel kleiner omvang is, en wier dorre en schrale grond alleen door de nabijheid der zee eenigzins tegen de andere kan opwegen. Deze ontwerpen van grensbepaling werden aan het Perzische Hof voorgesteld. Na eene wijdloopige ontvouwing, welke echter door geen onaangenaam bijkomend voorval gestoord werd, naderden zich in Maart 1825 de wederzijdsche meeningen, en toen God Keizer *Alexander* tot zich riep, scheen alles aan te duiden, dat deze vreedzame onderhandeling weldra haar beslag zou krijgen.

Keizer *Nicolaas*, erfgenaam der grondbeginselen van zijn verheven voorganger, haastte zich deszelfs voetstappen te volgen. Dadelijk in de maand Januarij vertrouwde hij den generaal-majoor Prins *Menzikoff* eene buitengewone zending naar Perzie aan; en droeg hem op, den Schah en *Abbas-Mirza* zijne troonbeklimming mede te deelen, en schreef te dien einde een eigenhandigen brief aan denzelven, waarvan de welwillende uitdrukkingen alleen den wensch te kennen gaven, om de bestaande verdragen en den vrede te zien bevestigen.

De volmagten van Prins *Menzikoff* gaven hem zelfs het vermogen, om het eenigste punt, hetwelk de grensbepaling vertraagde, te sluiten en het voorstel tot de bovengenoemde ruiling te vernieuwen, of, om het belang van Perzie nog beter genoegen te geven, en Ruslands inzigten in nog klaarder daglicht te stellen, bij de reeds door de Perzie bezette punten nog een gedeelte van het district Talijschijne toe te voegen. De instructien strekten bovendien nog daar henen: „ om den Schah en den Kroonprins van de redelijkheid der inzigten Zijner Keiz. Maj. te overtuigen, hun de met regtvaardigheid en gematigdheid verbondene kracht voor te stellen; hun te bewijzen, dat het in het wederkeerig belang der beide rijken is, de banden, welke den vrede tusschen hen moest uitmaken, nog naauwer toe te halen, allen argwaan weg te nemen; en hun eindelijk te overtuigen, dat Keizer *Nicolaas*, het voorbeeld van zijnen verheven broeder volgende, innig verlangt, de naauwgezette naleving en in standhouding van het verdrag van Gulistan te verzekeren."

Dit is de zending, welke door de Perzen met oorlog is beantwoord. De daarop gevolgde hoofdgebeurtenissen zijn reeds bekend. Op de Perzische grenzen aangekomen, werd Prins *Menzikoff* met groote achting ontvangen. Te Tauris wordt hij door *Abbas-Mirza* met eerbetooningen overladen en ontvangt de meest vredelievende verzekeringen. Weldra werd hij naar de legerplaats van Sultanich geroepen, om bij den Schah zich van de bevelen des Keizers te kwijten. Op denzelfden oogenblik openbaart zich eene plotselijke gisting in Perzie; *Abbas-Mirza* begeeft zich ijlings, om den Keizerlijken gezant vóór te komen, naar Sultanich. De Perzische troepen rukken naar onze grenzen, de posten, die dezelve bewaakten, worden overvallen en gedwongen terug te trekken; het Russische grondgebied wordt overweldigd.

Van deze vijandelijkheden onderrigt, wil de Keizer dezelve aanvankelijk alleen aan ongehoorzaamheid van den eenen of anderen Perzischen bevelhebber toegeschreven hebben, die de inzigten van zijnen Regent miskend heeft, en hij vordert slechts eene onverwijlde ontzetting en voorbeeldige bestraffing van den Sardar van Erivan, die hem den eersten aanvaller voorkwam. Toen echter zijne bevelen te Georgie aankomen, is derzelver uitvoering niet meer mogelijk, en de vraag is beslist. *Abbas-Mirza* uit de legerplaats van Sultanich teruggekeerd, had zelf het bevel over de Perzische troepen op zich genomen; hij had reeds een gedeelte van de aan Rusland behoorende provincie Carabak bezet; hij had daar zelfs opstand bewerkt; zijne zendelingen zetten in alle naburige streken de Mahomedaansche onderdanen van Z. M. daartoe aan; de proclamatien verkondigen eenen godsdienst-oorlog. Eene zoodanige handelwijze mag niet ongestraft blijven. Rusland verklaart den oorlog aan Perzie. Het verklaart, aangezien het verdrag van Gulistan is verbroken, de wapenen niet eerder te zullen nederleggen, vóór hetzelve de waarborgen van eene volkomene zekerheid voor de toekomst en eene billijke schadeloosstelling door een eervollen en bestendigen vrede heeft verzekerd.

Gegeven te Moskou, den 16. September 1826.

— Men heeft de volgende tijdingen uit het leger van Georgie.

10. *September*. De Perzische armee, onder de orders van *Abbas-Mirza*, vermoedelijken erfgenaam der Perzische kroon, had het district of het kannat van Talijchine en dat van Carabah overweldigd; zij was zelfs tot in de omstreken van Elisabethpol doorgedrongen. Zijne magt werd op 30 a 40 duizend man begroot. *Abbas-Mirza* bragt de Muzelmansche bevolking der door hem bezette provincien tegen Rusland in opstand. Zijne zendelingen doorliepen ten zelfden einde de naburige streken en zetten dezelve, in naam der godsdienst van *Mahomet*, tot opstand aan. Daar deze inval in vollen vrede plaats had, waren de Russische grenzen schier van troepen ontbloot. De posten, welke dezelve bewaarden, waren te zwak, om den aandrang der Perzische armee te weerstaan. Zij zijn, naar mate de vijand oprukte, teruggetrokken.

19. *September*. Eenige troepen verzameld zijnde, heeft de generaal-majoor Prins *Madatoff* den 14. de Perzen, die ten getale van 2000 man voetvolk en 8000 ruiterij, met vier stukken geschut, verzameld waren, aangevallen, dezelve teruggedreven en verstrooid. De vijand heeft in dit gevecht meer dan 1000 man verloren. Wij hebben hem eenige voorraadwagens en 11 Falkonets afgenomen. Den 16. September heeft de generaal *Madatoff* Elisabethpol bezet. De Perzen hebben de citadel ontruimd, eer onze troepen aankwamen. Bij Elisabethpol hebben wij het vijandelijke kamp vermeesterd, dat met allerlei mondebehoeften opgevuld was. In de citadel hebben wij veel meel, kruid en lood gevonden.

— De Russische gezant in Perzie is teruggekeerd.

LEEUWARDEN, den 12. October.

Ter ondersteuning der talrijke zieken in onderscheidene gedeelten van dit gewest, zijn alhier uit Brussel gearriveerd drie medecinæ doctoren en een Eleve van de Ecole medecinale te Brussel, zijnde de heeren *L. A. de Man*, *J. A. de Ram*, *M. Honlet* en *N. Konraad*, welke dadelijk naar de Grietenijen Schoterland, Wijmbritseradeel en Lemsterland zijn vertrokken, ten einde aldaar in de medecinale behoefte te helpen voorzien, welke volgens ingekomene berigten zeer groot is.

NIJMEGEN, den 13. October.

Het volgende is de inhoud van eenen particulieren brief uit Groningen, van den 10. October:

Aarzelend vat ik de pen op, om aan uw verzoek te voldoen, en u berigten uit het rampvolle Groningen te doen toekomen, daar niet alleen uwe hoop op blijder berigt teleur gesteld wordt, maar ik u ook in dat sombere gevoel moet doen deelen, dat tegenwoordig op ieders aangezigt te lezen is, en ook mijn gemoed vervult. In welke eene stemming toch moet hij zijn, die duizende van zijne stadgenooten aan het

akelig ziekbed ziet gekluisterd, die rondom zich zoo velen zijner bekenden naar het graf ziet dragen, en die, in zijn huisgezin, dat slechts uit vier personen bestaat, *alleen* nog het onschatbaar voorregt van gezondheid mag smaken.

Wanneer gij bedenkt dat een huisgezin zonder zieken alhier eene zeldzaamheid is, ja dat er vele huisgezinnen zijn, wier leden allen door ziekte zijn aangetast, waar alle zaken stil staan, en de ongelukkige lijders zich nog gelukkig mogen achten, wanneer eene vreemde hand hun in deze omstandigheden hulp kan bieden: — wanneer gij bedenkt dat zoo velen, die heden nog hunne zieke huisgenooten verzorgen, welhaast, op eene nog hevigere wijze, door dezelfde ziekte worden aangetast, die hen spoedig eene prooi des onverbiddelijken doods doet zijn; of zij die reeds waanden hersteld te wezen, eensklaps weder ingestort, toch voor zijnen ijzeren schepter moeten bukken: — wanneer gij bedenkt dat *hier* een ziek huisgezin, om hem, dien hetzelve als verzorger zoo noodig had, treurt: terwijl de nog fel woedende ziekte aan het behoud van meerder huisgenooten doet wanhopen, of *ginds* een aantal kinderen, in vertwijfeling als verzonken, weenende op het ontzielde ligchaam staren van haar, wier moederlijke zorg zij nu moeten ontberen; of de vriend zich den dood zijns vriends hoort verkondigen, terwijl, zelf door eene brandende koorts aangetast, zijn gevoel hem zegt, dat hij zijn vriend niet lang zal overleven. — O! wanneer men zich zulke tooneelen voorstelt, dan kan het niet anders of het hart moet van weedom wegkrimpen; dan kan het niet anders, of een ieder moet van harte deel nemen in onze zoo akelige omstandigheden, en zijne vurige smeekgebeden opzenden voor deze zoo deerlijk geteisterd wordende stad.

Het getal zieken is nog vermeerderd. Dat der dooden was van den 28. September tot den 5. October 158, en van den 5. tot den 9. October (dus in 4 dagen) weder 76.

Sedert den 6. Julij tot en met den 9. October, is het getal der gestorvenen alzoo 1427. Voorzeker een verschrikkelijk getal voor eene stad als Groningen, die 28,000 inwoners heeft. Zijnde dus de evenredigheid van het getal inwoners tot dat der gestorvenen nagenoeg als 19 tot 1.

Dat bij eene zoo groote sterfte het begraven gedurende den geheelen dag voortgaat, behoef ik u niet te melden, daar gij u het ontzettend gezigt hiervan zelf wel kunt voorstellen.

Het tot een ziekenhuis ingerigte gebouw, het arsenaal, is reeds met zieken gevuld: terwijl de nieuwe kazerne, welke reeds van de militairen ontruimd is, voor diegene is geschikt gemaakt, welke reeds eene aanvankelijke herstelling genieten. De uitmuntende behandeling en geregelde bediening, welke de zieken onder toevoorzigt van de heeren professoren *Strating*, *Bakker* en *Hendrikz* genieten, is ook van de gezegendste gevolgen, en doet nog vele van hulp ontbloote lijders verlangen, om opgenomen te worden, waarmede men nu ook druk bezig is, daar door het van plaats veranderen der herstellenden er wederom voor anderen plaats is ingeruimd.

Alles draagt kenmerken van dezen ijsselijken toestand. De akademische lessen zijn tot den 7. November uitgesteld, kermis wordt hier niet gehouden, de hoofdwacht is gesloten; — kortom, Groningen gelijkt die stad bijna niet meer, die zij nog kort te voren was: de geheele stad is in een groot hospitaal verkeerd. Er zijn buurten waarin ongeveer 30 personen gestorven zijn, bij ons in de buurt is dit getal meen ik 18.

Bij het Boterdiep is men druk bezig eene pomp te leggen, die hetzelve met het loopende diep zal vereenigen, en men heeft reeds eene goede hoeveelheid water er door laten loopen, die reeds veel verfrissching heeft te weeg gebragt.

N. S. Zijne Excellentie de heer gouverneur en een groot gedeelte van zijn huisgezin zijn ook zeer ziek.

Mengelwerk.

STOUTMOEDIGHEID DER ENGELSCHE REIZIGERS.

Het kan niet nalaten, onze bewondering op te wekken, aan hoe vele gevaren de *Engelschen* zich bloot stellen, om niet alleen nieuwe handelswegen voor hun Vaderland te openen, maar ook de wetenschappen, vooral de Aardrijkskunde, uit te breiden. Dit ziet men vooral in hunne reizen naar de binnenlanden van *Afrika*. Hoe velen zijn daar niet reeds als martelaars voor de wetenschap, hetzij door de werking van het klimaat, hetzij door de inwoners of andere toevallen, omgekomen. Wie denkt niet aan HOUGHTON, PARK, RITCHIE, TUCKEY en zijne reisgenooten, en om ook vreemdelingen, door *Engeland* bezoldigd, te noemen, aan HORNEMANN, BURCKHARDT en BELZONI. En toch houdt de toevloed van reizigers naar de geheimzinnige, zoo veel belovende binnenlanden van dit werelddeel, — als zoo vele stralen, die in één brandpunt, het raadselachtige *Tombuctoo*, — moeten te zamen loopen, niet op. Het geen bijkans ongeloofelijk is, vrije Britten vernederen zich zelfs, om ter liefde der wetenschap, in de legers van tirannen te dienen, ten einde vrije Volken tot slaven te maken, en menschen uit het godsdienstige *Zwitserland* (BURCKHARDT) leven en sterven als *Mohammedanen*, om ons de bovenlanden des *Nijls* te doen kennen. WADDINGTON verzelt ISMAEL-*Pacha*, zoon van MOHAMMED-*Ali* en waardigen broeder van den in *Griekenland* moordenden en blakenden IBRAHIM, om de ongelukkige *Nubiers* onder het juk te brengen. De Majoor DENHAM verzelt den veldheer van den *Scheikh* van *Bornou* tegen de onafhankelijke *Fellatahs*. Doch het is ook die togt, op welken hij zoo veel bezwaren en levensgevaren heeft doorgestaan, dat de menschelijke natuur naauwelijks in staat schijnt te zijn, die alle te verdragen. Het zal onzen lezeren niet onaangenaam zijn, ter afwisseling van het staatkundig nieuws eenige trekken uit de lotgevallen van den heer DENHAM in een tot nog toe geheel onbekend land te vernemen.

Hij bevond zich namelijk in het Rijk *Bornou*, welks Koning slechts in naam regeert, daar de geheele klem des gezags, doch meer of min afhankelijk van den *Pacha* van *Tripoli*, in handen van eenen *Scheikh* of oversten staat, welke niet te vrede met deze heerschappij, die van het naburige gebied der *Fellatahs*, daarbij verlangde te voegen. DENHAM vond deze gelegenheid te schoon, om een onbekend land te bezoeken, dan dat hij die zou hebben laten glippen. Hij verzelde dus de stroopende benden. De togt ging door het land van *Mandara*, ten zuiden van *Bornou*, welks *Sultan* zich bij de troepen van BARCA GAMA, den veldheer van den *Scheikh*, voegde. Onder weg zongen de Negers allerlei krijgsliederen, onder ander zulke, die toepasselijk waren op den *Europeaan*, die hen vergezelde, b. v.

» De Christenman is gekomen, hij is onze Vriend en de Vriend van den *Scheikh*. Wanneer hij mijn gezang hoort, zal hij mij een schoon nieuw hemd geven!

» De Christenman is geheel blank, en hij heeft ook wit geld: hij is gekomen om de Vriend van den zwarten man te zijn.

» Zie hoe de *Fellatah* vlugt! dat komt omdat BARCA GAMA zijne lans drilt. De blanke man heeft een dubbeld geweer, dat verschrikt den *Fellatah*.

Het leger van *Bornou* werd ondersteund door eenige *Arabieren* uit *Tripoli*, waarover BOU KHALOUN, de reisgenoot en vriend van den majoor DENHAM, (1) bevel voerde. De *Fellatahs* bewonen een bergland en hadden dus, uit de hoogte strijdende, een groot voordeel boven de *Bornouers*, die vrij hooge gebergten moesten beklimmen, om hen te bereiken. Daarenboven hadden zij bij hunne versterkte stad *Derkullah* eene vrij aanzienlijke legermagt van voet- en paardenvolk bijeen gebragt, en schoten nu, toen het vijandelijk leger nabij kwam, eene hagelbui van pijlen daarop af, die het in wanorde bragt. Welhaast was de vlugt algemeen naar een digt bosch van heerlijke boomen, (2) waarin zich echter vele greppels bevinden, die de ruiterij op dezen aftogt zeer belemmerden. Drie paarden werden onder BARCA GANA gekwetst. BOUKHALOUN en zijn paard werden beide door vergiftige pijlen getroffen; het paard van den Majoor DENHAM werd aan den hals en van achter gewond, een pijl snorde den *Brit* voorbij het gezigt, en twee bleven er in zijnen mantel steken. Alles vlood nu wild door elkander. Aan eene der greppels werden honderd ruiters van *Bornou* bereikt en door de met regt vergramde *Fellatahs* afgemaakt. DENHAM stond veeg, hier hielpen hem geene aanbevelingsbrieven noch passen. De ruiterij der *Fellatahs* was hem digt op de hielen; hij gaf zijn paard de sporen, maar dit, door zijne wonden verzwakt, struikelde en viel. Naauwelijks had de Majoor den tijd om op te staan, of de *Fellatahs* omringden hem. Twee wees hij slechts de pistool, op eenen derden, die onbeschaamd naderde, moest hij losbranden. Nu kreeg hij lucht, maar nog geene honderd schreden was hij verder gekomen, of zijn paard viel op nieuw en met zulk een geweld, dat hij tegen een' boom werd geworpen, het paard stond op en liep heen. Een kamerheer des Sultans van *Mandara* en vier heeren van zijn gevolg werden, ten spijt hunner hooge waardigheid, door de *Fellatahs* om het leven gebragt.

Nu stond de Majoor geheel alleen, en in den wanhopigsten toestand. Hij was, door den val, zijn pistool kwijt: de *Fellatahs* omringden hem weldra, en kleedden hem moedernaakt uit. Alleen de zucht, om eerst zijne kleederen ongeschonden te bemagtigen, belette hen, om hem dadelijk af te maken; nogtans staken sommigen, die dit niet af konden wachten, hem in de hand en in de regter zijde. Ondertusschen bekwamen de plunderaars geschil over den buit, de Majoor nam dit ogenblik waar, kroop onder den buik van een paard door, en liep uit alle magt het bosch in. Twee *Fellatahs* vervolgden hem. Reeds hadden zij hem bijkans ingehaald, toen zich eensklaps eene schuimende rivier voor hem opdeed, die in eene zeer diepe bedding vloeide. DENHAM neemt dit middel van redding te baat, hij grijpt de takken van een' grooten boom, om daarbij in het water af te zakken, doch op dat oogenblik ziet hij eene vervaarlijke slang van dien zelfden tak zijnen muil naar hem uitstrekken. Hij laat den tak, die hem ophield, zakken, en valt bewusteloos in den stroom, maar spoedig kwam hij weder tot zich zelven, en daar hij goed zwemmen kon, bereikte hij den anderen oever. Het gelukte hem hier eenige vlugtelingen uit het leger der zijnen te bereiken. MARAMY, een der negers van den *Scheikh*, deed hem achter zich op zijn paard zitten. In een' allertreurigsten toestand bereikte de Majoor, na vijftien uren doorgereden te zijn, het land van *Mandara*. Vijf en veertig *Arabieren*, met hun opperhoofd BOU KHALOUN, waren gesneuveld, en bijna allen waren gekwetst. De Majoor had vele goederen in de steek moeten laten; maar hij troostte zich met het denkbeeld, *dat hij na een land gezien had, dat voor hem op elke andere wijze zou ontoegankelijk geweest zijn.* Ziedaar de geestdrift der wetenschap!

DILIGENCES.

Het was zonderling, dat, terwijl in ons land de verlichting en goede smaak zoo snelle en zoo gelukkige voortgangen maakten, er sommige dingen bleven bestaan, in welke men noch de eene noch de andere, maar alleen den lieven ouden tijd herkende. Dit was onder anderen het geval met de *Postwagens*, zoo als die, nog niet lang geleden, bij ons in algemeen gebruik waren. Men mogt klagen zoo veel men wilde over het ongemak, dat men leed, door het stooten van het ongeschikte voertuig, door de pijnelijke zitbank, door den tegt, dien men niet konde keeren, door de traagheid van den voortgang; door het lang ophouden in alle kroegen en herbergen langs den weg, door onbeschofte behandeling van half beschonkene voerlieden, door wat niet al? Elk klaagde en hoorde klagen, en, jaar uit jaar in, bleef het bij het oude. Men mogt zich beroepen op de voorbeelden van naburige landen, alwaar men gemakkelijker Diligences had — het bleef er bij. Het voornoemde dood zeggen, dat men deze inrigting bij ons niet hebben kon, en gebrek aan energie en zamenwerking verlamde langen tijd elke poging tot verbetering.

Het aanleggen van gemakkelijke straatwegen scheen het aanleggen van Diligences ten gevolge te moeten hebben. Ook zag men den eersten Diligence, welke een fatsoenlijk mensch zich niet behoefde te schamen, op eenen der eerst aangelegde straatwegen; dien namelijk, van *'s Hage* naar *Amsterdam*; vervolgens op dien van *Utrecht* naar *Deventer*. Ook op dien van *Utrecht* op *Arnhem* verscheen er een, maar slecht ingerigt, oud en gednrig brekende, scheen hij bestemd te zijn, om den overgang van het oude gebrekkige tot het nieuwe en betere zoo zacht mogelijk te maken. Men leed hier dus ongemak, iets minder dan van ouds; en het geduld der reizigers werd, dag aan dag, op eene vreesselijke proef gesteld, tot groot voordeel der Snorwagens, die altijd vracht hadden, terwijl de lujje, smeerige en bouwvallige Diligence veeltijds ledig was, zoo als zij verdiende altijd te zijn.

In dezen zomer is eindelijk alles van gedaante veranderd, en er is door het Arnhemsche voerwezen op de baan gebragt een Diligence, die bezien mag worden, en die zoo prompt over den weg rolt, als men maar verlangen kan. Met genoegen zet men er zich in neder, en zonder ongemak te gevoelen, is men in 2½ uur te *Rheenen*. Maar wat nu? Men zegent Arnhems Voerwezen, om, dadelijk daarop, dat van *Utrecht* te *verwenschen*. Want naauwelijks is men daar, of men ziet den bouwvalligen en ongemakkelijken en smeerigen Utrechtschen Wagen aankomen, en men hoort, dat men veroordeeld is, om de Arnhemsche heerlijkheid met dezen Utrechtsche armoede te verwisselen: en gebeurt het, dat de ruimere Arnhemmer meer volk heeft aangebragt, dan in de Utrechtsche kast gepakt kan worden, zoo wordt het overschot geladen op bijwagens, zoo goed en zoo kwaad als men die in *Rheenen* vinden kan: en dan is het — — *ellende als van ouds!*

Is het toch niet droevig dat men bij ons steeds alle dingen half goed doet? vroeg ik mij, toen ik, dit jaar, deze ondervinding had. Doch ik heb sedert geleerd, dat er ook nog menschen zijn van meer veerkracht, en die de dingen beter weten aan te vatten: want ik heb sedert gereisd met onderscheidene Diligences van L. VERMEULEN, te *Utrecht*, en, wat de broodnijd hier of daar, tegen hem moge uitstooten, zeker is het, dat de reizigers aan hem de grootste verpligting hebben; dat in *Noord-Nederland* nooit eene onderneming heeft bestaan als de zijne, en dat men nooit gelegenheid had om 1°. zoo snel, 2°. zoo gemakkelijk, 3°. zoo goedkoop te reizen, als men dit thans doen kan, met de gelegenheid, welke hij aanbiedt. Meer spoed toch kan er wel niet ge-

---

(1) De Majoor DENHAM deed namelijk deze reis uit *Tripoli*, met den kapitein CLAPPERTON en Dr. OUDNEY.

(2) Sommigen waren zes en dertig voet in den omtrek. Dit boschdal is, bij uitstek vruchtbaar en schilderachtig, doch heeft veel schorpioenen.

maakt worden; dan waarbij men, in éénen dag van *Zutphen* over *Arnhem* en *Utrecht*, naar *Rotterdam*, *'s Hage* of *Amsterdam* kan komen, met behoud van den noodigen tijd, om te *Utrecht* het middagmaal te nemen. Gemakkelijker en properder dan met deze Diligences, kan men zeker nergens reizen: ook mag men twijfelen, of men in eenig land dezelve beter tot gemak der reizigers zal ingerigt vinden. En wat den prijs betreft, dezelve is zeer gematigd, als zijnde gesteld van 30 tot 40 centen per uur. Voorheen betaalde men zoo veel of zelfs merkelijk meer op eenen ellendigen postwagen; en eene jammerlijke koetskar kostte zelf in *Gelderland* doorgaans één gulden per uur. Kortom! deze groote onderneming verdient allen lof en aanmoediging, en de verdere uitbreiding derzelve is eene allezins wenschelijke zaak. Want al te lang, waren reizigers hier blootgesteld aan allerlei ongerijf en ongemak, en stonden zij ter discretie van indiscrete en bokachtige commissarissen en voerlieden; die schenen te begrijpen, dat de beleefdheid, ten aanzien van reizigers, ganschelijk niet te pas kwam.

ALLEMANS VRIENDEN.

Wanneer men in het dagelijksche leven den loop der dingen gadeslaat, en het meerendeel der menschen in hunnen handel en wandel met eenige opmerkzaamheid beschouwt, zoude men zich al ligtelijk geneigd gevoelen, om over het vreemde der wereldgebeurtenissen te roepen, wanneer niet reeds eeuwen geleden ware gezegd geworden: » *Er is niets nieuws onder de zonne!* en daardoor overtuigend werd bewezen, dat vreemde en onverwachte gebeurtenissen ten allen tijde aan de orde van den dag zijn geweest!

Of men echter in oudere tijden menschen hebbe aangetroffen, gelijk men ze tegenwoordig vindt, kan in twijfel getrokken worden; — want waren er velen van dien stempel geweest, nooit hadden onze voorvaderen den roem van opregtheid en openhartigheid verworven.

Meermalen hebben wij hooren zeggen, dat het in honden een gebrek is, wanneer het zoogenaamde *allemansvrienden* zijn: en hierover is men het meestal eens.

Bij de menschen is het echter geheel anders gelegen, en terwijl de *allemans viend op vier poten* verstooten wordt, brengt de *tweevoetige allemans vriend* het meestal zeer verre in de wereld.

De *tweevoetige allemans vriend* vermijdt zorgvuldig om iemand, wie het ook zijn moge, in het openbaar te beleedigen: hij is uitnemend vriendelijk en zelfs hartelijk jegens alle menschen; met *liberalen* is hij *liberaal* en geeft zijnen afkeer te kennen van alles, wat naar despotisme heerscht; — met *antiliberalen* schreeuwt hij tegen het *liberalismus*; en hij is *liberaal*, *antiliberaal*, *ultra* of *roijalist*, naar mate de persoon, waarmede hij praat, aan eene dier partijen is toegedaan. — Komt hij te gelijk in aanraking met personen van verschillende staatkundige gevoelens, dan zwijgt hij, of weet op eene zeer sluwe wijze het antwoord te ontwijken en het gesprek af te leiden op onverschillige onderwerpen.

Is hij in rang geplaatst en heeft hij posten te begeven, dan kunnen alle de kandidaten, die zijne protectie vragen, er stellig op rekenen, dat zij allen zeer gunstig zullen worden ontvangen, en dat hij aan elk hunner zijne ondersteuning zal toezeggen. — Men meene echter niet, dat hij zich dan neutraal zal houden, of den bekwaamsten de voorkeur geven; in geenen deele. De zoodanige alléén kan op eenen gunstigen uitslag rekenen, die of zelve of door zijne betrekkingen in het tegenwoordige of in de toekomst aan den *allemans vriend* van dienst kan zijn.

Altijd is hij aan het berekenen, aan het maken van plannen. — In den droksten arbeid gestoord wordende, blijft hij even minzaam. — Jegens zijnen doodsvijand veinst hij hartelijke vriendschap. En er is niemand, die heviger zal uitvaren tegen laagheid, tegen gebrek aan opregtheid, tegen het schenden van beloften, dan juist hij zelve.

Vraagt men nu, hoe de *tweevoetige allemans vriend* een dergelijk gedrag kan kleuren? — hoe hij met zijn geweten in vrede kan blijven? — het antwoord is gereed. Hij handelt volgens eene *wijze en verstandige staatkunde!* En betreedt daardoor den eenigen weg, dien bij de bestaande orde van zaken tot eer, aanzien en grootheid geleidt, — in deze wereld.

Maar zijn nu de drijfvederen dezelfde, waardoor de *tweevoetige* en de *vierpotige allemans vriend* worden bestuurd? — In geenen deele. — Bij den laatsten is het *algemeene welwillendheid*: bij den eersten *baatzuchtige valschheid!*

UBI AUDITUS NON EST, NON EFFUNDAS SERMONEM.

ECCLESIASTICUS 32; v. 6.

Mijnheer Redacteur der Arnhemsche Courant!

Hoe zeer overtuigd, dat onpartijdigheid, en waarheidlievende begeerte, om steeds meer licht te verspreiden over kerkelijke en godsdienstige geschillen, welke sedert eenigen tijd, eene meer dan gewone belangstelling van het publiek tot zich trokken, u alleen hebben kunnen doen besluiten ter plaatsing van den brief, onder het opschrift: AUDIAT ALTERAM PARTEM, voorkomende in No. 105 van uw geacht dagblad in dato 5. September 1826, zoo zou ik echter, met eerbied voor het gevoelen van anderen, die welligt met mijne wijze van zien niet instemmen, van oordeel zijn, dat men den steller van dien brief te veel eer deed, met denzelven op den voet, en naar verdiensten te beantwoorden. Kunnen toch diergelijke artikelen wel anders worden aangemerkt, dan als zoo vele nieuwe kunstjes en streken, die men dagelijks onder allerlei vermommingen ziet te voorschijn komen, hetzij in den godsdienst-verstoorder (alias godsdienstvriend) den Ultramontaan, den dömper of hoe die uitmuntende voortbrengsèlen van christelijke liefde, geleerdheid, vernuft en fraaijen smaak uit de Loosduinsche broodschrijverij, al meer mogen heeten? Heeft niet Utrechts Geestelijkheid hare zaak, door mannen van naam en bekende geleerdheid, te dikwerf en roemvol bepleit, dan dat zij die tot een onderwerp van herhaalde Courant artikels zou verlagen?

Terwijl geheel de Christenheid in het tegenwoordig tijdsgewricht, met verbazing het oog gevestigd houdt op het zeldzaam verschijnsel van eene kerk, welke, hoe gering en onaanzienlijk naar het uitwendige, volstandig hare krachten blijft meten met de magtige Colossus, die alles rondom zich dreigt te vergruizen; terwijl *Ierland* en *Mexico*, ongenaakbaar voor de bliksems des vaticaans, vrijmoedig belijdenis doen van dezelfde beginselen, zoo manmoedig en standvastig op Neerlands vrijen bodem verdedigd; terwijl van dag tot dag het heerlijkst licht opgaat uit de duisternis, en in den boezem van Neêrlands Katholieke geestelijkheid, bij meerdere overtuiging, zich voortdurend nieuwe voorstanders voor de billijkheid en regtvaardigheid harer zaak voordoen: zoo kan immers het gekras van deze en gene nachtuilen, niet schaden. En, welk nut, welk voordeel, kunnen de meest gematigde en bondigste wederleggingen te weeg brengen, bij menschen, die in de dienst der Hel schijnen getreden te zijn, om immer de rol van tegenstanders van de waarheid, en van lasteraars hunner broederen op zich te nemen?

Herinner u No. 79, 80, 88, 91 en 92 van het *Algemeen Nieuws- en Advertentie-blad* des voorgaanden jaars 1825; lees het onpartijdig en juist verslag, door eenen niet onkundigen, met den staat onzer Kerk, geplaatst (niet in de *Staats-Courant* No. 276, 1825, hetwelk als hoogst gebrekkig en onnaauwkeurig door de Clerezie wordt gedesavoueerd) maar in No. 45, 1826; vergelijk hier mede al hetgene in meergemelden brief wordt opgewarmd; en beslis of elk verstandige onder ons, niet behoort gedachtig te zijn aan de les van SIRACHS ZOON: *stort u niet in, uwe woorden waar geen gehoor is.*

Dan, behalven deze algemeene bedenkingen, die mijnes oordeels de heeren der Clerezie van verdere wederleggingen moeten doen afzien, strekke, ter nadere bevestiging, een vlugtige oogslag op den inhoud van den door u medegedeelden brief zelven.

De hoog eerw. heeren Bisschoppen van *Utrecht*, *Haarlem* en *Deventer*, hadden bij openlijke verklaring aan geheel de Katholieke Christenheid, ter betamelijke zelfverdediging, op eene allergematigste en eerbiedige wijze, zoo door openlegging van hun gehouden gedrag, als door een regelmatig beroep, de ongepastheid en onregtvaardigheid aangetoond der gewaande excommunicatie-bul, op naam van LEO XII. tegen hen uitgegeven. Het *Journal des Débats* van 16 Junij, de *Constitutionnel* van 15 Junij, deelden niet alleen gemelde verklaring, zonder eenige ongunstige aanmerkingen, bij tamelijk breedvoerig uittreksel mede; maar de *Courier Français*, van 15 en 16 Junij, noemt meergemelde verklaring: » *eene openlegging van* grondbeginselen, *vol van gematigdheid*, een beroep op het gezond verstand, van elk die opgeklaard denkt." En ondertusschen, de *onpartijdige briefschrijver*, ziet daar niets anders *in dan het boosaardig doel om het hoofd der kerk in dezen te laken.* Satan moge bij het inzien van zoo veel ergerlijks en aanstootelijks als lofredenaar optreden, maar gewis zal geen eerlijk en deugdzaam gemoed, ten prooi van zulke verregaande onderdrukking en mishandeling, bij het verdedigen zijner onschuld zich eerbiediger en omzigtiger kunnen gedragen, dan dit in opzigt van het hoofd der kerk door genoemde bisschoppen gedaan wordt. Diezelfde kerkvoogden bieden, bij het slot hunner verklaring, in drie verschillende talen, den minkundigen eene geheele reeks van werken aan, ten einde met oordeel en kennis van zaken, over den staat des geschils te kunnen beslissen, en onze onbevooroordeelde teregtwijzer durft zeggen: » dat zij zorgvuldig de oorzaken verbergen, welke hen de bestraffing van den Apostolischen stoel waardig maken."

Hoezeer het geloof aan *Jansenisten* en *Jansenisterij*, in onze noordelijke gewesten, gelijk staat met dat aan spooken en heksen, begreep echter de helderdenkende schrijver, zich van die toovertermen als op den voorgrond te moeten bedienen, ten einde meer kunstmatig op hart en hoofd der eenvoudigen te kunnen werken. » De bedoeling der volgelingen van JANSENIUS," dus schrijft hij, » was altijd, zich voor ware Katholijken te doen doorgaan, in spijt van 's Pauzen verwerping, en voor kinderen, aan de bevelen der kerk onderworpen, gehouden te worden, in weerwil hunner begrippen, die met de leer der H. Kerk altijd in wederspraak waren." — Gewigtige ontdekking! Jammer slechts, dat, welke ook de bedoelingen der volgelingen van JANSENIUS mogen geweest zijn, zulks de bisschoppelijke geestelijkheid van *Utrecht* niet het minste aangaat. Zij heeft geenen anderen leermeester, geenen anderen hoeksteen dan eenen, welke CHRISTUS is.

Hoe billijk en naar waarheid men zich echter, in spijt van *'s Pauzen verwerping en Pauselijke bevelen* (te onregt met bevelen der kerk verward), *voor goede Katholijken en regtschapene kinderen kan houden*, dit mogen ons ATHANAZIUS, MELETIUS, HILARIUS, CYPRIANUS, FIRMILIANUS IGNATIUS en meer andere vrome Godsvrienden leeren, » zij, wier namen gedeeltelijk in de Canon der Mis geplaatst, wier personen als heiligen in den Hemel vereerd worden, *in spijt van Pauselijke verwerpingen*, thans welligt met pauselijke tranen in het vagevuur beschreid, of bij hooger licht dan gewaande onfeilbaarheid, met pauselijke dankzegging en Godverheerlijking voor altoos vergeten en uitgewischt.

En nu volgt: *een allerliefst vertelseltje, van een honderdjarig ledigstaan des aartsbisschoppelijken zetels; schamper uitvaren tegen de Kanunniken van* Utrecht, *als pretense leden van het oude Kapittel; eene fraaije schets over de verkiezing en inwijding van* STEENOVEN; *verkettering van den Bisschop van Babilonien; smalen en schelden op den doorluchtigen* MEINDAERTZ *en zijne opvolgers; het aan de kaak stellen der bisschoppelijke geestelijkheid als stijfhoofdig, hoogmoedig en wederspannig;* een en ander geheel doorsuld van valsche en onbewezene stellingen, grove onwaarheden, onafgebrokene spelling met de woorden *Paus* en *Kerk*: en! — dit heet *den bevooroordeelden onderzoeker der kerkelijke geschiedenis* ten gids zijn, *opdat hij zich wachte voor een onzijdig oordeel?* — *Risum teneatis amici?* — De Kerk van *Utrecht*, onwrikbaar als eene rots, te midden van de stormen der Godsdienst-verandering, vlekkeloos rein en onbesmet bij de Jezuitische pestwalm, onder schijn van hulpbetoon door den afgrond ter kwader ure over deze gewesten uitgebraakt, noemt haren SASBOLDUS, ROVENIUS, DE LA TORRE, NEERKASSEL en CODDE, als zoo vele eerbiedwaardige opperherders, onmiddelijk na den dood van SCHENK, dat is van het jaar 1602 tot 1689 de een na den ander bij wettige verkiezing des kapittels opvolgende. Zij wijst op hen, als op hare echte en eigenlijk gezegde Aartsbisschoppen, door *Rome* zelf, hoezeer onder vreemde titels, als zoodanig erkend, en behalve met de aartsbisschoppelijke waardigheid, daarenboven nog met die van Apostolische vicarissen vereerd; openbare handelingen door genoemde Aartsbisschoppen als zoodanig verrigt, plagtige actens door hen uitgevaardigd of ontvangen, en zoo wel in de kanselarij van *Rome* als die van *Utrecht* bij menigte voorhanden; ballingschappen door sommige hunner ondergaan, juist omdat zij als Aartsbisschoppen van *Utrecht* optraden en als zoodanig bekend stonden; getuigenissen van onze meeste geschiedschrijvers, als: BOSSCHAERTS, HOOFT, RAIZIUS, BEIJERLINK, VAN LEUVEN, verheffen deze stellige en onloochenbare waarheid, tot eene geschiedkundige gedenkzuil, tegen welke zoo min de tand des tijds als de schendzieke aanvallen van Ultramontaansche overweldigers iets vermogten; — en, de geleerde geschiedkundige, welke met de *gestrengste onzijdigheid* in het *Journal de la Belgique*, de benevelde waarheid aan het licht zou brengen, komt van een *honderdjarig ledigstaan des bisschoppelijken zetels* te spreken!!

Wij dagen den man, die zich zoo schamper over de kanunniken van *Utrecht*, als *gewaande kanunniken* uitlaat, in naam van hun kapittel uit, dat hij ons deszelfs onderbreking of vernietiging aantoone. Bestond er geen kapittel meer, toen ROVENIUS, in 1633, opdat het niet uitsterven zou, de vijf kanunniken der hoofdkerk, met nog vier uit de andere kapittels, en twee voortreffelijke pastoren, tot een collegie als wezenlijk kapittel onder den naam van *vicariaat* vereenigde? Was er geen, toen LA TORRE, in 1608, hetzelve op het duidelijkst als kapittel bevestigde. Bestond het niet in 1688, toen de heer DE COCQ, die sedert overlooper werd, te *Rome* zelve zijne smeekschriften als *afgezant van 't kapittel van Utrecht* onderteekende? Was er geen in 1702, 21 Junij, toen de kardinaal RUSSI, Pauselijk Internuntius, dat zelfde ligchaam een *voortreffelijk kapittel* noemde? Hij trachtte deze vragen voldoenend op te lossen, maar houde af in het wilde te schermen, en bij de diepste onwetenheid, den eenvoudigen leugens voor wel gestaafde waarheden op te dissen.

Uit dit weinige, Mijn Heer de Redacteur, moogt gij oordeelen, of het billijk zou zijn, eene volledige wederlegging te vorderen van al het belagchelijke, domme en ongerijmde, door dit kind der duisternis op een gestapeld. Wie zou zijnen kostbaren tijd niet te dierbaar achten, ten einde den man op eene geduchte wijze te antwoorden, op alle de bespottelijke vragen, met even veel winderigheid als onbeduidenheid in de

laatste periode zijnes brief ter neder gesteld? Dank zijner bescheidenheid, dat hij zich *onthouden hebbe van aanmerkingen, welke zich in menigte (!) aan zijnen geest schijnen te hebben opgedaan.*

Hij leere wijsheid en bedenke, dat ter opvolging van het motto *audiat alterum partem* (hoor van beide zijden) het gezond verstand, zich de AANMERKINGEN laat voorstellen, niet bij het GETAL maar bij het GEWIGT.

Van harte mijne groetenis. Uw Bestendige lezer.

LANDVERHUIZING.

Het onderwerp van emigratie, over het algemeen, biedt eenige zeer belangrijke uitzigten aan, met betrekking tot de toekomstige geschiedenis des menschelijken geslachts.

De ruimte van het drooge land, op de oppervlakte van den aardbol, is vrij naauwkeuriglijk berekend; een en vijftig millioenen vierkante Engelsche mijlen, van welke 11,000,000 of ten naasten bij een vierde gedeelte als onbevolkt mag beschouwd worden. De overschietende 40,000,000 zouden 550 millioenen inwoners inhouden, indien dezelve slechts twee derde gedeelten der bevolking bevatteden, welke thans in *Engeland* bestaat. Het werkelijk getal menschelijke wezens, thans op de oppervlakte der aarde aanwezig, bedraagt, volgens de naauwkeurigste begrootingen, geen 550 millioen, of geen tiende gedeelte van hetgeen dezelve zou kunnen onderhouden. In andere woorden, er is plaats genoeg in de bewoonbare gedeelten der wereld, voor tienmaal zoo veel menschen als er thans bestaan. Indien wij een oogenblik ernstig blijven nadenken op de spoedige toeneming der bevolking in de beschaafde landen, waarover thans de moraliteit zoo wel als de staatkundige verbaasd en verstomd staat, zouden wij zeggen, dat het een bewijs oplevert, dat het menschelijk geslacht nog maar eerst in de kindschheid van deszelfs aanzijn is, en dat deze vermenigvuldiging ten doel heeft, om het beschaafd gedeelte der menschheid aan te zetten, om zich over de aarde uit te breiden, tot dat de opening, welke zulk een groot gedeelte van deszelfs oppervlakte overlaat, opgevuld zij.

Wij brengen den inval op het tapijt en laten het aan anderen over, om er dat gewigt aan te hechten, wat zij verkiezen. Doch, zonder ons in de verborgene diepzinnigheden der wijsbegeerte te verdiepen, mag men natuurlijk vragen, waarom moeten *Engeland*, *Ierland*, *Duitschland*, *Italie* en andere gedeelten van *Europa* overstelpt worden, met eene zich verdringende menigte van inwoners, terwijl er in andere oorden der wereld millioenen akkers van vruchtbaren grond, bestaan, welke niet bewoond of bebouwd worden? De werkman, voor wien er hier geen voedsel, noch bezigheid is, wordt eene prooi voor armoede en ellende, en een overlast voor zijn vaderland. Transporteer hem naar de nog niet in bezit genomene landstreken van *Canada*, of van *Nieuw-Holland*, en gij verhelpt in eens zijn lot en ontlast de maatschappij van eene beslommering. De uitoefening, evenwel, van het plan om eene gansche massa van overtollige bevolking naar afgelegene gewesten over te planten, gaat met groote moeijelijkheden gepaard: ten eersten, zijn de personen, die tot eene landverhuizing derzelver toevlugt moeten nemen, zelden in staat om in de onkosten van hunne eigene verhuizing te voorzien; en ten tweeden, bestaat de moeijelijkheid vooreerst in het overvoeren van zulk een aantal als aan de overlaste gemeente eenige verligting kan aanbrengen en ten anderen in het beletten, dat de gemaakte ruimte niet weder door anderen opgevuld worde.

Den 10. October 1826, zijn op den Huize VECHTZIGT, bij Breukelen, getrouwd:

W. L. BURGERS,

[illegible] Elst,

en

J. M. OFFERMAN.

Strekkende deze ter Communicatie aan Familie, Vrienden en Bekenden.

Heden morgen, omstreeks negen uren, is zoo voorspoedig als gelukkig van eene welgeschapene DOGHTER verlost, Vrouwe *JEANNE EMILIE WILHELMINE PHAFF*, hartelijk geliefde Echtgenoote van

WAGENINGEN, den 15. October 1826.

Mr. H. B. VAN DAALEN, *Notaris en Stads Secretaris.*

---

§ § § De PROVINCIALE COMMISSIE VAN GENEESKUNDIG ONDERZOEK EN TOEVOORZIGT IN *GELDERLAND*, maakt door deze bekend, dat hare gewone Vergadering zal aanvangen op Dingsdag, den 14. November 1826.

Zij, die verlangen geëxamineerd te worden, worden verzocht voor den 4. November zich daartoe aan te melden en de noodige bewijsstukken in te zenden.

Arnhem, den 10. October 1826.

De Commissie voornoemd,
Namens dezelve
C. B. TILANUS,
Secretaris.

† § † De Notaris Mr. *G. VAN ECK*, residerende te *Arnhem*, is voornemens, om op Maandag den 30. October 1826, des voormiddags ten negen ure, aan het Sterfhuis van de Wed. *JACOB DIEKER*, te *Rosendaal*, publiek, voor kontant geld, te verkoopen: de door haar nagelaten INBOEDEL, waaronder een NOOTENBOOMHOUTEN KABINET, een BUREAU, een staande KLOK, slaande het heel en half uur, TAFELS, STOELEN, KOPER, TIN, BLIK, AARDE- en GLASWERK, onderscheidene BEDDEN met Toebehooren, PELLEN en LINNEN, voorts eenige SMIDSGEREEDSCHAPPEN, wijders eene partij nieuwe HOEFIJZERS, NIEUW en OUD IJZER enz. Eindelijk twee MELKBEESTEN en twee VARKENS.

Voorschreven Goederen zullen des Zaturdags voor den Verkoopdag, des voormiddags van negen tot 's namiddags ten vier ure, voor een ieder te zien zijn.

§ § § Mr. *J. NYHOFF*, Notaris te *Arnhem*, *qq.*, zal op Maandag den 23. October 1826, aan te vangen des morgens ten 10 ure, ten huize van Mejufvrouw de Wed. *DAAB*, in de *Rijnstraat* aldaar, erfhuiswijze verkoopen:

Een netten INBOEDEL van allerhande MEUBELS en HUISRAAD, als: KISTEN, KASTEN, STOELEN, KABINET, SPIEGELS, LINNEN, BEDDEN en BEDDENGOED, KOPER, TIN, BLIK, PORCELEIN, AARDE- en GLASWERK, KAGCHELS met TOEBEHOOREN, differente HAKMESSEN, HAKBLOKKEN en verder SLAGERSGEREEDSCHAP, voorts negen stuks Vet SLAGTVEE en een PAARD. Zijnde Vrijdags en Zaturdags te voren voor een iegelijk te zien.

† § † Mr. *JACOB NYHOFF*, Notaris te *Arnhem*, *qq.*, zal op Woensdag den 25. October 1826, des morgens ten 10 ure en vervolgens, zoo noodig, onder in de *Bakkerstraat*, te *Arnhem*, ten huize van den Hooggeboren Heer Grave *VAN HOGENDORP*, wijk D. No. 55, Erfhuiswijze Verkoopen: eenen netten INBOEDEL, van MAHONIEHOUTEN en andere meest moderne MEUBELS, als LEDIKANTEN met BEHANG, STOELEN, met TRYPE ZITTINGEN en andere CANAPES, TAFELS, KISTEN, KASTEN, KABINET, BEDDEN en BEDDENGOED, KOPER, TIN, BLIK, fijn PORCELEIN, AARDE- en GLASWERK, PLATEN in Vergulde Lijsten, SPIEGELS, eenige KAGCHELS en TOEBEHOOREN; een PAARD en verderen. — De Goederen zijn des Maandags en Dingsdags voor den Verkoop, van 's morgens 10 tot 's namiddags 3 uren voor een iegelijk te zien.

§ § § *A. J. N. GODEFROY*, Notaris te *Arnhem*, en *L. H. N. BOSCH VAN ROZENTHAL*, [illegible] hunne principalen, op Zaturdag den 21. October 1826, [illegible] ten 9 ure, ten huize van Mejufvrouw de Wed. van wijlen den Heer *H. WILBRINK*, te *Velp*, publiek verkoopen:

Eenige MEUBILAIRE GOEDEREN, als: BUREAU, TAFELS, STOELEN, LEDIKANT, eene extra mooije VUURHAARD, eenige KAGCHELS, KOPER en TIN, zeer net MELKGEREEDSCHAP, waarbij eene genoegzaam nieuwe KERN en EMMERS met KOPEREN BANDEN, MELKVLOTEN en hetgeen verder tot eene volkomen Melkerij behoort.

Twee schoone VOS[illegible] MERRIEPAARDEN, volkomen mak in het Tuig en zonder gebreken, 12 stuks RUNDVEE, waaronder 3 Melk- en 3 Vetgeweide KOEIJEN, 4 Guste en Dragtige MALEN en 2 KALVEREN; voorts eene genoegzaam nieuwe en zeer nette BOERENWAGEN met 3 paar Leeren en Beugels, eene zeer goede [illegible], LANGE- en STORTKAR, PLOEGEN, EEGDEN, WANMOLEN, zeer goede PAARDENTUIGEN, BOUW- en DEELGEREEDSCHAP, en hetgeen verder ten dage der Verkooping zal worden voorgebragt.

De Koopen beneden de 6 gulden tegens kontant.

De Goederen zullen daags voor de Verkooping van des morgens 9 tot 's namiddags 5 uren voor een ieder te zien zijn.

§ § § † † § Ingevolge de Advertentie, in de Arnhemsche Courant van den 21. September geplaatst, is op den 12. dezer door het Ministerie van den Notaris *W. DE JONGH*, te *Tiel*, het HUIS, cum annexis, met de daarbij behoorende APOTHEEK, bij voorzegde Advertentie breeder omschreven, ingezet voor de geringe som van *f* 2580. — Zullende de definitieve toewijzing plaats hebben op den 26. dezer maand, en kan de Kooper, des verkiezende, *f* 1000 : — tegen 5 pCt. daarin gevestigd houden; zijnde hetzelve inmiddels UIT DE HAND TE KOOP en te bevragen bij voornoemden Notaris.

† † † † † † Alle de geenen, die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn, aan den Boedel van *Ds. VAN BETTEN* en wijlen zijne Huisvrouw *C. M. BLANCK*, gelieven daarvan aangifte of betaling te doen, vóór of uiterlijk op den eersten December aanstaande, ten Kantore van Mr. *H. B. VAN DAALEN*, Notaris te *Wageningen*.

† † † † † § De Ondergeteekende heeft de eer aan alle zijne Correspondenten, zoo in kwaliteit als particulier, hiermede bekend te maken, dat hij zijne WOONPLAATS van den Huize *Ulft*, onder *Gendringen*, naar *'s Heerenberg* heeft overgebragt, en om die redenen verzoekt, alle aan hem gerigte brieven naar de laatstgenoemde plaats te adresseren.

's Heerenberg, den 15. October 1826.

L. C. J. VAN NISPEN.

BELANGRYK POSTWAGEN-BERIGT.

Ingevolge Koninklijke dispositien, zullen van den *vijftienden October* 1826, tot *primo April* 1827, de Diligences van *Utrecht* naar *Rotterdam*, en *'s Hage*, vice versa, in plaats van *tweemaal* daags, eens daags rijden, vertrekkende des morgens ten *acht* uren van en naar *Rotterdam*, om te *Utrecht* en te *Rotterdam* des namiddags [illegible] uren aan te komen, en van en naar *'s Hage* des morgens [illegible], om te *Utrecht* en te *'s Hage* des namiddags voor *vier* [illegible] ren; zullende echter volgens gemelde Koninklijke dispositie [illegible] *primo April* 1827, de dubbelde diensten weder [illegible] en onmiddelijke correspondentie van en naar *Gelderland* [illegible]

† † † † † † Wordt verlangd eene bekwame [illegible] Getuigenissen voorziene KEU[illegible], tegen 12 November aanstaande. Adres [illegible] Heer *VAN PUTTKAMMER*, te *Sneek* [illegible]

De Boekverkoopers [illegible] en *BREST VAN KEMPEN*, te *Brussel*, zijn voornemens bij inteekening uit te geven:

Eenen fraaijen *herdruk* der DICHT- en PROZAÏSCHE WERKEN van *JOOST VAN DEN VONDEL*, in 20 Deelen, in gr. 8°.

Goede Wijn behoeft geen krans. In plaats dus van eenen opgesierden Prospectus, zullen zij alleen, ten proeve hunner editie, het Treurspel GYSBRECHT VAN AMSTEL laten voorafgaan, hetwelk zoodra mogelijk met de Inteekening-Lijsten zal verzonden en afzonderlijk verkocht worden.

Er zullen aan deze uitgave, welke ter Drukkerij van *A. WAHLEN* zal worden verzorgd, geene moeite of onkosten, zoo van Letter en Papier, gespaard worden, ten einde de uitvoering Nederlands grootsten Dichter waardig zij.

† † † Op den 11. October 1826, is door *C. A. THIEME*, te *Arnhem*, aan het Gemeente-Bestuur zijner woonplaats vertoond: H. F. RUMPF, *allgemeines Kriegs-Wörterbuch für Officiere aller Waffen*; met oogmerk om daarvan eene omgewerkte Nederduitsche vertaling te geven.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.